

Ja, Jacobus apothecarius - od štacuna do industrije

U Muzeju grada Zagreba do 28. travnja otvorena je velika studijska izložba o povijesti zagrebačkog ljekarništva, pod nazivom *Ja, Jacobus apothecarius – od štacuna do industrije*. Prikaz kasnosrednjovjekovnog štacuna, spomen na najstarije poznate ljekarne i njihove proizvode, te njihov osobni i profesionalni utjecaj na razvoj grada kroz rekonstrukcije i stručne tekstove dio je izložbene prezentacije.

Ljekarnici su, uz kirurge, ranarnike, brijače i apotekare još od srednjeg vijeka pa do 19. stoljeća smatrani obrtnicima te se njihova imena, kao i imena kovača, zlatara, zvonara, lončara... vrlo rano nalaze u spisima Slobodnog i kraljevskoga Gradeca. Dobivali su razne povlastice i povelje, pa slijedeći te dokumente i zapisnike, izviru mnoga imena, događaji i sudbine.

Brojni izloženi predmeti (rekonstrukcija alkemijskog laboratorija s krokodilom, lubanjom konja i kornjačinim oklopom, stare naljepnice i ambalaža iz gornjogradske ljekarne *Krnom orlu*, u kojoj je djelovao i Danteov praunuk Nicolo Alighieri, rekonstrukcija barokne ljekarne Sv.

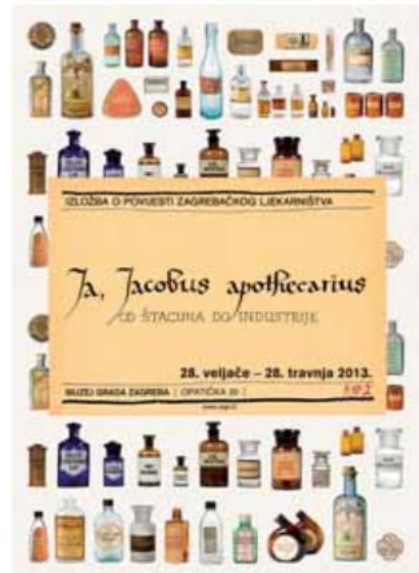

Marije na Dolcu, otvorene 1599., itd.) sastavni su dio fundusa Muzeja grada Zagreba, ali i mnogih drugih institucija, kao što su Muzej za umjetnost i

obrtni, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Hrvatski povijesni muzej, Farmaceutsko-biokemijski fakultet u Zagrebu, Metropolitana i druge. Autorica je izložbe Marina Perica Krapljanov, kustosica MGZ-a.

U antičkim vremenima i onima koja slijede *medicus* je bio i liječnik i ljekarnik. Grčka i Rim svoje su liječništvo (medicinu) i ljekarništvo temeljili na Hipokratovim djelima. Uz primjenu medikamenata, taj je proslavljeni liječnik propisivao odmor, dijetu, gimnastiku te kao naprikladniji lijek – rad. Uza sva praktična znanja, neizostavna su bila i vjerovanja u zaštitnike liječništva i ljekarništva. I *medicus*i i bolesni uzdali su se u Asklepija (Esculapa) i njegove kćeri Hygiju i Panaceu. Asklepijev štap simbolizira liječničko umijeće, spajajući zmiju, koja svlačenjem kože predstavlja simbol ponovnog rođenja i plodnosti, sa štapom, simbolom autoriteta.

Među predmetima rimske ljekarničke provenijencije, pronađenima na arheološkim nalazištima vezanima uza Zagreb i širu okolicu, izdvajaju se nalazi iz Siska, odnosno u rijeci Kupi, u kojoj je otkrivena vjerojatno radio-nička ostava za proizvodnju ljekarničkih, odnosno liječničkih instrumenata. Niz instrumenata korišten je dvojako: u medicini i spravljanju lijekova, a gotov se lijek spremao u balzamarije ili bakrene kutijice. U njima su tragovi supstancije ostali konzervirani do današnjega doba te se analizama može razabrati sastav nekog antičkog lijeka.

Prvi put me se spominje 6. ožujka godine gospodnje 1355., dok je gradski sudac bio Anton, jer sam ja, Jacobus apothecarius, zajedno s Ivčecom tužio sudu krznara Jakova. Kako se uz moje ime spominje i moje zanimanje, posve je sigurno da je tada u Zagrebu postojala i apoteka, iako o njoj nigdje nema službenog slova. Doselio sam se na Gradec najvjerojatnije iz Italije, a čini se da domaći ljudi uglavnom nisu imali mogućnost, a možda čak ni želju baviti se plemenitim ljekarničkim zvanjem; do 15. stoljeća ovim obrtom bavili su se stranci, ponajviše iz Venecije.

Nakon prve parnice zaredaše se sljedeće, 14. travnja 1355., gdje sam se pojavio nakon tužbe Lanchlotusa, no već tri dana nakon, na drugom ročištu, izmirismo se. No, na nesreću, već istog dana u drugoj parnici bio sam osuđen te sam Mikecu, sinu Leuranda, morao platiti dva florena. I tako su se nizale parnice: s kovačem Andrijom podigao sam tužbu protiv Blaža, sina Đurina, 12. lipnja gore spomenute godine, a najopsežnije u sudskim spisima bila je zabilježena parnica između mene, Jacobusa i Nikole arhidakona kojeg sam, 31. svibnja 1356., tužio zbog nekih dasaka, i tu sam parnicu izgubio.

Deset godina nakon prvog spomena mog imena u sudskom spisu, pojavit ću se 1365. zajedno s Ivčecom posljednji put; na povijesnu je scenu tada stupio moj nasljednik i kolega Bartul, Bartholomeus apothecarius.